

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

Оксана Семенюк

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА

**Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфологія.
Орфоепія. Графіка. Орфографія**

Збірник тестових завдань

Івано-Франківськ
2017

УДК 811.161.2:81'342

ББК 81.2 Ук-1

С 30

Рекомендовано до друку вченою радою Факультету філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №4 від 20 грудня 2017 р.).

Рецензенти:

О. М. Лазарович – кандидат філологічних наук, доцент кафедри слов'янських мов (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника);

І. О. Бабій – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника).

Відповідальний редактор:

В. В. Грещук – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Семенюк О. А.

С 30 Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія: збірник тестових завдань. Івано-Франківськ: видавець Голіней О.М., 2017. **82 с.**

ЗМІСТ

Передмова	4
Вступ	5
Фонетика як розділ науки про мову	12
Звукова система СУЛМ	19
Суперсегментні фонетичні одиниці: склад, наголос	26
Зміни звуків у потоці мовлення	28
Фонологія	39
Морфонологія	45
Графіка. Співвідношення між буквами і звуками	51
Орфографія	64
Орфоепія	67
Розв'язки	72

ПЕРЕДМОВА

Курс „Сучасна українська літературна мова” займає важливе місце в системі підготовки майбутніх філологів. Пропонований збірник вміщує тестові завдання з розділів „Вступ”, „Фонетика”, „Фонологія”, „Морфонологія”, „Орфоепія”, „Графіка”, „Орфографія”, з яких студенти починають вивчення курсу, і відповідає робочій програмі, затвердженій для студентів-філологів Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

У структуру тестових завдань входять чотири варіанти відповідей, один з яких правильний.

Робота зі збірником сприятиме закріпленню, удосконаленню й систематизації знань про звукову будову мови, артикуляційні й акустичні характеристики голосних і приголосних звуків, зміни звуків у потоці мовлення, функції, диференційні ознаки та звукові реалізації фонем сучасної української літературної мови, чергування фонем, їх історичну основу та роль у мові, графічну систему сучасної української літературної мови, її орфоепічні й орфографічні норми.

Запропоновані тестові завдання можуть бути використані для практичних занять, самостійної роботи студентів, контрольної перевірки й самоперевірки знань.

ВСТУП

1. Зародження сучасної української літературної мови припадає:

- а) на кінець XIX століття;
- б) на кінець XVIII століття;
- в) на початок XIX століття;
- г) на початок XVIII століття.

2. Зародження сучасної української літературної мови пов'язане із виходом у світ:

- а) “Кобзаря” Т. Шевченка;
- б) альманаху “Русалка Дністровая”;
- в) “Енеїди” І. Котляревського;
- г) „Слова про Ігорів похід”.

3. Літературна мова – це:

- а) унормована, відшліфована форма загальнонародної мови, що обслуговує найрізноманітніші сфери суспільної діяльності людей;
- б) уся сукупність мовних засобів певного народу;
- в) закріплена традицією або законодавством мова, вживання якої обов'язкове в органах державного управління та справочинства, громадських органах та організаціях, на підприємствах, у закладах освіти, науки, культури, у сферах зв'язку та інформатики;
- г) різновид мовлення, який використовується певною соціальною групою.

4. Державна мова – це:

- а) закріплена традицією або законодавством мова, вживання якої обов'язкове в органах державного управління та справочинства;
- б) вища форма загальнонародної мови;
- в) відшліфована, оброблена майстрами слова, удосконалена, збагачена мовною практикою форма загальнонародної мови;
- г) особливий різновид мови, що становить окрему підсистему.

5. Закон, у якому українській мові надавався статус державної, був прийнятий:

- а) у 1991 році;

- б) у 1989 році;
- в) у 1990 році;
- г) у 1996 році.

6. Правильним є таке твердження:

- а) літературна мова охоплює національну мову і територіальні діалекти;
- б) національна мова охоплює літературну мову і територіальні діалекти;
- в) національна мова охоплює літературну мову і державну мову;
- г) державна мова охоплює соціальні та територіальні діалекти.

7. Правильним є таке твердження:

- а) поняття „українська літературна мова” є ширшим, ніж поняття „українська національна мова”;
- б) українська літературна мова охоплює територіальні діалекти;
- в) українська літературна мова включає в себе українську національну мову;
- г) українська літературна мова є вищою формою національної мови.

8. Українська мова належить до:

- а) східної підгрупи праслов'янської групи мов індоєвропейської мовної сім'ї;
- б) східної підгрупи слов'янської групи мов індоєвропейської мовної сім'ї;
- в) західної підгрупи слов'янської групи мов індоєвропейської мовної сім'ї;
- г) східної підгрупи індоєвропейської групи слов'янської мовної сім'ї.

9. До східної підгрупи слов'янської групи мов разом з українською входять такі сучасні слов'янські мови:

- а) російська, польська, білоруська;
- б) білоруська, російська;
- в) білоруська, російська, словенська;

г) давньоукраїнська, російська, білоруська.

10. До західної підгрупи слов'янської групи мов входять:

а) чеська, польська, словацька, словенська, кашубська, верхньо- і нижньолужицькі;

б) чеська, польська, словенська, кашубська, верхньо- і нижньолужицькі;

в) чеська, польська, словацька, кашубська, верхньо- і нижньолужицькі;

г) чеська, польська, македонська, кашубська, верхньо- і нижньолужицькі.

11. До південної підгрупи слов'янської групи мов належать такі мови:

а) болгарська, сербо-хорватська, македонська, словенська, старослов'янська;

б) болгарська, сербо-хорватська, македонська, чеська, словенська, старослов'янська;

в) болгарська, сербо-хорватська, македонська, словацька, старослов'янська;

г) болгарська, сербо-хорватська, македонська, верхньо- і нижньолужицькі, словенська, старослов'янська.

12. Літературна мова має такі ознаки:

а) обслуговує населення певної території, становить вищу форму національної мови, характеризується якістю, унормованістю, уніфікованістю, наявністю розвиненої системи стилів;

б) обслуговує певні соціальні групи на всій території проживання певної нації, становить вищу форму національної мови, характеризується якістю, уніфікованістю, наявністю розвиненої системи стилів;

в) обслуговує всю націю на всій території її проживання, створена лінгвістами для використання у всіх сферах суспільного життя, характеризується унормованістю, уніфікованістю, наявністю розвиненої системи стилів;

г) обслуговує всю націю на всій території її проживання, становить вищу форму національної мови, характеризується якістю, унормованістю, уніфікованістю, наявністю розвиненої системи стилів.

13. Головною ознакою літературної мови є:

- а) уніфікованість;
- б) унормованість;
- в) якість;
- г) державність.

14. Норма літературної мови – це:

- а) сукупність загальноприйнятих правил реалізації мовної системи, які закріплюються у процесі суспільної комунікації;
- б) сукупність загальноприйнятих правил відбору мовних елементів відповідно до умов спілкування;
- в) сукупність загальноприйнятих правил слововживання та написання слів;
- г) сукупність загальноприйнятих правил вимови звуків, звукосполучень і слів.

15. У якому рядку правильно названо типи мовних норм?

- а) орфографічні, орфоепічні, графічні, лексичні, лексикографічні, морфологічні, синтаксичні, пунктуаційні, стилістичні;
- б) орфографічні, орфоепічні, графічні, лексичні, морфемні, синтаксичні, пунктуаційні, стилістичні;
- в) орфографічні, орфоепічні, графічні, лексичні, морфологічні, синтаксичні, пунктуаційні, стилістичні;
- г) орфографічні, орфоепічні, графологічні, лексичні, морфемні, синтаксичні, пунктуаційні, стилістичні.

16. Орфоепічні норми – це:

- а) сукупність загальноприйнятих правил вимови звуків і звукосполучень;
- б) сукупність загальноприйнятих правил написання слів;

- в) сукупність загальноприйнятих правил передавання звуків на письмі;
- г) сукупність загальноприйнятих правил переносу слів із рядка в рядок.

17. Сукупність загальноприйнятих правил уживання розділових знаків – це:

- а) синтаксичні норми;
- б) пунктуаційні норми;
- в) стилістичні норми;
- г) граматичні норми.

18. Правила відбору мовних елементів відповідно до умов спілкування – це:

- а) лексичні норми;
- б) орфографічні норми;
- в) стилістичні норми;
- г) комунікативні норми.

19. Літературна мова реалізується:

- а) в усній і писемній формах;
- б) у державній і національній мові;
- в) у державній мові і територіальних діалектах;
- г) у літературній мові та в соціальних і територіальних діалектах.

20. Мовний стиль – це:

- а) сукупність мовних засобів, зумовлених сферою використання мови;
- б) правила відбору мовних елементів відповідно до умов спілкування;
- в) форма літературної мови, яка обслуговує безпосереднє спілкування людей, побутові та виробничі потреби суспільства;
- г) сукупність мовних засобів, які обслуговують усі сфери суспільної діяльності людей.

21. Об'єктивність, логічність, однозначність, точність, аргументація, пояснення причиново-наслідкових відношень – це ознаки:

- а) офіційно-ділового стилю;
- б) публіцистичного стилю;
- в) наукового стилю;
- г) конфесійного стилю.

22. Об'єктивність, однозначність, чіткість, стабільність, стислість, висока стандартизація вислову – це ознаки:

- а) офіційно-ділового стилю;
- б) наукового стилю;
- в) епістолярного стилю;
- г) конфесійного стилю.

23. Поєднання логічності, точності висловлення з емоційно-експресивною образністю, використанням художніх засобів – це ознаки:

- а) наукового стилю;
- б) художнього стилю;
- в) публіцистичного стилю;
- г) офіційно-ділового стилю.

24. Науковий стиль має такі підстилі:

- а) власне науковий, науково-публіцистичний, науково-навчальний;
- б) власне науковий, науково-популярний, навчальний;
- в) власне науковий, науково-популярний, науково-навчальний;
- г) власне навчальний, власне науковий, науково-популярний.

25. Офіційно-діловий стиль має такі підстилі:

- а) законодавчий, дипломатичний, адміністративно-канцелярський;
- б) законодавчий, дипломатичний, адміністративний, канцелярський;

- в) законодавчий, дипломатичний, адміністративно-канцелярський, бізнесовий;
- г) законодавчий, адміністративно-канцелярський, дипломатичний, офіційно-побутовий.

26. Публіцистичний стиль має такі підстилі:

- а) стиль засобів масової інформації, художньо-публіцистичний, науково-публіцистичний;
- б) стиль засобів масової інформації, художньо-публіцистичний, офіційно-публіцистичний, науково-публіцистичний;
- в) стиль засобів масової інформації, художньо-публіцистичний, науково-популярний;
- г) стиль засобів масової інформації, художньо-публіцистичний, науково-публіцистичний, науково-популярний.

27. Найпотужнішим стилем сучасної української літературної мови є:

- а) розмовний стиль;
- б) художній стиль;
- в) науковий стиль;
- г) епістолярний стиль.

28. Сплав елементів наукового, офіційно-ділового, художнього стилів характерний для:

- а) епістолярного стилю;
- б) публіцистичного стилю;
- в) адміністративно-канцелярського стилю;
- г) науково-популярного підстилю наукового стилю.

29. Використання елементів інших функціональних стилів та елементів національної мови (діалектизмів, жаргонізмів тощо) характерне для:

- а) розмовного стилю;
- б) публіцистичного стилю;
- в) художнього стилю;
- г) епістолярного стилю.

ФОНЕТИКА ЯК РОЗДІЛ НАУКИ ПРО МОВУ

1. Фонетика – це наука, яка вивчає:

- а) звукову будову мови;
- б) норми літературної вимови звуків;
- в) співвідношення між буквами і звуками певної мови;
- г) правила передавання звуків на письмі.

2. Найменший вимовний відрізок, який можна вичленувати з мовленнєвого потоку, – це:

- а) звук;
- б) звукосполучення;
- в) фонема;
- г) склад.

3. До сегментних одиниць фонетичної системи мови належать:

- а) звуки, фрази, звукосполучення, фонетичні слова, склади, синтагми;
- б) звуки, фонетичні слова, склади, фрази, буквосполучення, синтагми;
- в) фонемі, фонетичні слова, склади, звукосполучення, звуки, синтагми, фрази;
- г) звуки, склади, звукосполучення, фонетичні слова, синтагми, фрази, словосполучення.

4. Сегментні одиниці фонетичної системи мови:

- а) накладаються на послідовність звукових одиниць;
- б) лінійно вичленовуються з мовленнєвого потоку;
- в) служать для об'єднання звукових одиниць у слова, синтагми, висловлювання;
- г) служать для творення одиниць вищих мовних ярусів.

5. Суперсегментні фонетичні одиниці:

- а) вичленовуються в послідовності мовленнєвого потоку;
- б) є базою для вияву несегментних явищ;
- в) накладаються на послідовність звукових одиниць і служать для об'єднання їх у слова, синтагми, висловлювання;

г) є будівельним матеріалом для творення сегментних фонетичних одиниць.

6. Інша назва суперсегментних одиниць:

- а) акустичні одиниці;
- б) просодичні одиниці;
- в) акцентні одиниці;
- г) акцентно-ритмічні одиниці.

7. До суперсегментних одиниць фонетичної системи мови належать:

- а) наголос, паузи, інтонація;
- б) наголос, паузи, склади, інтонація;
- в) наголос, паузи, фонеми, інтонація;
- г) наголос, паузи, артикуляція.

8. Сукупність складів мовленнєвого ланцюжка, пов'язана єдністю наголосу, – це:

- а) слово;
- б) фонетичне слово;
- в) синтагма;
- г) фраза.

9. Ритмічна структура – це:

а) найменший вимовний відрізок, який можна вичленувати з мовленнєвого потоку;

б) основна одиниця мовлення у його звуковій формі, яка виражає закінчену думку, має смислову цілісність та інтонаційну структуру;

в) сукупність складів мовленнєвого ланцюжка, пов'язана єдністю наголосу;

г) мінімальна ланка мовленнєвого ланцюга, яка об'єднує у своєму складі кілька слів (або одне слово) і становить собою найпростіше синтаксичне ціле.

10. Яке твердження є правильним?

а) звукосполучення і склад є тотожними фонетичними одиницями;

б) звукосполучення і склад не є тотожними; ці поняття лише частково накладаються одне на одне;

в) кожне звукосполучення є складом;

г) кожен склад є звукосполученням.

11. Синтагма – це:

а) мінімальна ланка мовленнєвого ланцюга, яка об'єднує у своєму складі кілька слів (або одне слово) і становить собою найпростіше синтаксичне ціле;

б) сукупність звукових мовних засобів, завдяки яким передається смисловий, емоційно-експресивний і модальний характер висловлення;

в) фонетична одиниця, яка об'єднує в собі риси сегментних і суперсегментних фонетичних одиниць: вичленовується в послідовності мовного потоку і є базою для вияву несегментних явищ;

г) основна одиниця мовлення у його звуковій формі, яка виражає закінчену думку, має смислову цілісність та інтонаційну структуру.

12. Основна одиниця мовлення у його звуковій формі, яка виражає закінчену думку, має смислову цілісність та інтонаційну структуру – це:

а) речення;

б) фраза;

в) інтонація;

г) звук.

13. Інтонація – це:

а) виділення складу у слові за допомогою артикуляційних засобів, властивих певній мові;

б) суперсегментна одиниця, фонетична єдність якої досягається посиленням останнього словесного наголосу;

в) сукупність звукових мовних засобів, завдяки яким передається смисловий, емоційно-експресивний і модальний характер висловлення;

г) виділення слова у фразі.

14. Є такі аспекти дослідження мовного звука:

а) анатоμο-фізичний, акустичний, функціональний, перцептивний;

б) артикуляційний, фізичний, функціональний, перцептивний;

в) артикуляційно-акустичний, фізіологічний, функціональний, перцептивний;

г) артикуляційний, фізичний, соціологічний, перцептивний.

15. Анатоμο-фізіологічний аспект дослідження мовного звука вивчає:

а) особливості сприйняття звуків людиною;

б) утворення звукових одиниць;

в) головні функції звуків;

г) фізичні характеристики звуків.

16. Аналіз акустичних властивостей звуків, які утворилися внаслідок роботи органів мовлення людини, вивчає:

а) фізичний аспект дослідження мовного звука;

б) фізіологічний аспект дослідження мовного звука;

в) анатоμο-фізіологічний аспект дослідження мовного звука;

г) перцептивний аспект вивчення мовного звука.

17. Перцептивний аспект дослідження мовного звука вивчає:

а) акустичні властивості звуків;

б) звук як явище, що твориться фізіологічними органами мовлення людини і сприймається її органами чуття;

в) особливості сприйняття звуків людиною, яка слухає;

г) функції звуків у мові.

18. Найактивнішим і найрухомішим складником апарату мовлення є:

- а) зуби;
- б) голосові зв'язки;
- в) язик;
- г) губи.

19. Органи апарату мовлення поділяють на:

- а) рухомі і нерухомі;
- б) активні і пасивні;
- в) зовнішні і внутрішні;
- г) автономні і неавтономні.

20. Робота мовних органів, спрямована на творення звуків, називається:

- а) рекурсія;
- б) артикуляція;
- в) перцепція;
- г) витримка.

21. Екскурсія – це:

- а) робота мовних органів, спрямована на творення звуків;
- б) втрата координації мовних органів унаслідок перебудови для вимови наступного звука;
- в) налаштування мовних органів на певний тип координації для вимови звука;
- г) повернення мовних органів у стан спокою.

22. Вимова звука зі збереженням такої координації органів мовлення, яка забезпечує потрібну якість вимови, називається:

- а) витримка;
- б) артикуляція;
- в) приступ;
- г) екскурсія.

23. Втрата координації мовних органів унаслідок перебудови для вимови наступного звука або повернення у стан спокою називається:

- а) екскурсія;
- б) коартикуляція;
- в) приступ;
- г) рекурсія.

24. Сила звука залежить від:

- а) частоти коливань звукових хвиль;
- б) розмаху коливань;
- в) висоти звука;
- г) ритмічності коливань.

25. Висота звука залежить від:

- а) амплітуди коливань звукових хвиль;
- б) ритмічності / неритмічності коливань звукових хвиль;
- в) частоти коливань звукових хвиль за одиницю часу;
- г) розмаху коливань.

26. Найважливішою для розрізнення звуків акустичною величиною, що створює специфіку звука, надає звукові притаманного лише йому забарвлення, є:

- а) тон;
- б) тривалість;
- в) тембр;
- г) сила звука.

27. Тони – це:

- а) ритмічні коливання голосових зв'язок;
- б) неритмічні коливання, що утворюються у надгортанних порожнинах у процесі подолання перешкоди на шляху повітряного струменя;
- в) поєднання шумів та обертонів, які утворюються у надгортанних порожнинах;
- г) неритмічні коливання голосових зв'язок, які породжують голос.

28. Фонологія займається вивченням:

- а) мовних звуків як акустичних явищ;
- б) суперсегментних фонетичних одиниць;
- в) звуків як сутностей, що творяться органами мовлення людини і сприймаються її органами чуття;
- г) мовних звуків як функціональних одиниць.

29. Правильним є таке твердження:

- а) фонема є матеріальним утіленням звука;
- б) звук реалізується у фонемі;
- в) звук є змістом фонемі;
- г) фонема є змістом звука.

30. Правильним є таке твердження:

- а) звук – величина конкретна, а фонема – абстрактна;
- б) звук – величина абстрактна, а фонема конкретна;
- в) звук реалізується у фонемі;
- г) фонема – це індивідуальна, конкретна величина, звук у чистому вигляді.

31. Правильним є таке твердження:

- а) звук є матеріальним втіленням фонемі;
- б) звуків є визначена кількість, а фонем – безліч;
- в) фонема належить до сфери мовлення;
- г) фонема є формою звука.

32. Праця “Спроба звукової характеристики літературної української мови” належить:

- а) О. Потебні;
- б) О. Синявському;
- в) Є. Тимченку;
- г) Л. Щербі.

33. Праця “До поняття “фонема” належить:

- а) Є. Тимченку;
- б) І. Бодуєнові де Куртене;
- в) О. Курило;

г) О. Потебні.

34. Праця “Курс історії українського язика. Вступ і фонетика” належить:

- а) І. Петличному;
- б) Є. Тимченку;
- в) Ю. Карпенкові;
- г) О. Курило.

35. Голосні фонемі української мови досліджувала:

- а) О. Курило;
- б) Н. Тоцька;
- в) Л. Прокопова;
- г) К. Городенська.

36. Приголосні фонемі сучасної української літературної мови досліджувала:

- а) В. Перебийніс;
- б) Н. Тоцька;
- в) Л. Прокопова;
- г) О. Курило.

ЗВУКОВА СИСТЕМА СУЛМ

1. Голосні та приголосні звуки розрізняються за такими ознаками:

- а) акустичними, артикуляційними, анатоомо-фізіологічними;
- б) акустичними, артикуляційними, функціональними;
- в) акустичними, артикуляційними, перцептивними;
- г) акустичними, анатоомо-фізичними, складотворчими.

2. Артикуляційні особливості голосних полягають у тому, що при їх вимові:

- а) мовний апарат рівномірно напружений; видихуваний струмінь повітря слабкий і не натрапляє на своєму шляху на перешкоди;

б) мовний апарат рівномірно напружений; інтенсивність і тиск повітряного струменя високі; струмінь видихуваного повітря не натрапляє на своєму шляху на перешкоди;

в) напруження зосереджене лише у певному місці мовного апарату; видихуваний струмінь повітря слабкий і не натрапляє на своєму шляху на перешкоди;

г) видихуваний струмінь повітря натрапляє на певні перешкоди у ротовій чи носовій порожнині; напруження зосереджене тільки у місці перешкоди; інтенсивність і тиск повітряного струменя вищий, ніж при вимові голосних.

3. Голосні звуки класифікують за:

- а) артикуляційним принципом;
- б) акустичним принципом;
- в) акустично-артикуляційним принципом;
- г) перцептивним принципом.

4. Виділяють такі класифікаційні ознаки голосних:

- а) ряд, піднесення, лабіальність/ нелабіальність;
- б) ряд, піднесення, лабіалізованість/ нелабіалізованість;
- в) ряд, піднесення, місце творення голосу;
- г) ряд, піднесення, спосіб творення голосу.

5. Піднесення голосних зумовлене:

- а) мірою підняття язика до піднебіння;
- б) участю губ;
- в) горизонтальним рухом язика;
- г) мірою підняття середньої частини спинки язика до твердого піднебіння.

6. Голосними високого піднесення є:

- а) [i], [и], [y];
- б) [i], [и], [e];
- в) [i], [и], [a];
- г) [a], [o].

7. Голосними середнього піднесення є:

- а) [e], [o], [a];
- б) [i], [o];
- в) [e], [o];
- г) [y], [a], [o].

8. Голосним низького піднесення є:

- а) [e];
- б) [y];
- в) [o];
- г) [a].

9. Ряд голосних зумовлений:

- а) положенням нижньої щелепи;
- б) вертикальним рухом язика;
- в) рухом язика по діагоналі;
- г) горизонтальним рухом язика.

10. Артикуляційні особливості приголосних полягають у тому, що при їх вимові:

а) видихуваний струмінь повітря не натрапляє на будь-які перешкоди у ротовій порожнині; рівномірно напружений весь мовний апарат; інтенсивність і тиск повітряного струменя вищі, ніж при вимові голосних;

б) видихуваний струмінь повітря натрапляє на певні перешкоди у ротовій чи носовій порожнині; рівномірно напружений весь мовний апарат; інтенсивність і тиск повітряного струменя вищі, ніж при вимові голосних;

в) видихуваний струмінь повітря натрапляє на певні перешкоди у ротовій чи носовій порожнині; напруження зосереджене тільки у місці перешкоди; інтенсивність і тиск повітряного струменя вищі, ніж при вимові голосних;

г) видихуваний струмінь повітря натрапляє на певні перешкоди у ротовій чи носовій порожнині; напруження зосереджене тільки у місці перешкоди; інтенсивність і тиск повітряного струменя нижчі, ніж при вимові голосних.

11. Приголосні звуки класифікують за:

- а) артикуляційним принципом;
- б) акустичним принципом;
- в) акустично-артикуляційним принципом;
- г) анатомо-фізіологічним принципом.

12. За участю голосу (тону) і шуму приголомні поділяють на:

- а) шумні і тональні;
- б) шумні і сонанти;
- в) шумні і консонанти;
- г) шумні дзвінки і шумні сонорні.

13. З акустичного погляду приголомні звуки складаються:

- а) з голосу і шуму;
- б) лише з шуму;
- в) лише з голосу;
- г) з голосу і шуму або лише з шуму.

14. Звуки, у творенні яких голос переважає над шумом, називаються:

- а) дзвінками;
- б) сонорними;
- в) голосними;
- г) шумними.

15. Приголосні звуки, у творенні яких шум переважає над голосом, називаються:

- а) глухими;
- б) дзвінками;
- в) шумними;
- г) сонорними.

16. Глухими приголомними називаються звуки:

- а) які складаються з голосу і шуму, при цьому шум переважає над голосом;

- б) які творяться лише шумом;
- в) які складаються з голосу і шуму, при цьому голос переважає над шумом;
- г) в основі яких – ритмічні коливання повітря.

17. У якому рядку правильно названо пари „дзвінкий приголосний – глухий приголосний”?

- а) [б] – [п], [д] – [т], [з] – [с], [дʒ] – [ц], [ж] – [ш], [дʒ] – [ч], [г] – [к];
- б) [ж] – [ш], [д] – [т], [дʒ] – [ц], [б] – [п], [з] – [с], [в] – [ф];
- в) [дʒ] – [ч], [з] – [с], [б] – [п], [ж] – [ш], [д] – [т], [дʒ] – [ц];
- г) [з] – [с], [ж] – [ш], [д] – [т], [б] – [п], [дʒ] – [дʒ], [ч] – [ц].

18. У якому рядку наведено лише дзвінки приголосні?

- а) [б], [д], [з], [дʒ], [дʒ], [г], [ж], [р];
- б) [ж], [дʒ], [д], [з], [ч], [б], [дʒ], [г];
- в) [з], [ж], [д], [б], [г], [дʒ], [дʒ];
- г) [д], [з], [н], [дʒ], [дʒ], [р], [б], [г].

19. У якому рядку всі приголосні – глухі?

- а) [ц], [к], [ч], [п], [т], [х], [с], [ш];
- б) [г], [п], [с], [ч], [т], [к], [ц], [х], [ш];
- в) [п], [т], [с], [ц], [дʒ], [к], [х], [ш];
- г) [ф], [т], [ш], [х], [к], [б], [п], [с].

20. Місце творення приголосного – це:

- а) місце побудови перешкоди, яка долається повітряним струменем;
- б) місце у ротовій порожнині, де середня частина спинки язика піднімається до твердого піднебіння;
- в) місце виникнення щілини між органами мовного апарату, крізь яку проходить повітряний струмінь;
- г) місце, де розташовані голосові зв'язки.

21. За ознакою „місце творення” приголосні звуки поділяють на такі основні групи:

- а) лабіалізовані, язикові, глоткові;
- б) губно-губні, язикові, глоткові;
- в) губні, язикові, глоткові;
- г) білабіальні, язикові, глоткові.

22. Губні приголосні поділяють на:

- а) губно-губні і губно-язикові;
- б) губно-губні і губно-зубні;
- в) огублені і неогублені;
- г) губно-губні і зубно-зубні.

23. У якому рядку всі приголосні – передньоязикові?

- а) [л], [н], [д̂з], [ц], [ж], [ш], [д̂ж], [ч];
- б) [д], [т], [з], [с], [г], [х], [ґ], [к];
- в) [ж], [ш], [м], [н], [р], [д̂ж], [ч];
- г) [д], [т], [б], [п], [д̂з], [ц], [д̂ж], [ч].

24. За способом творення шуму приголосні поділяються на такі групи:

- а) фрикативні, щілинні, зімкнені, вібранти;
- б) фрикативні, зімкнені, глоткові, вібранти;
- в) фрикативні, зімкнено-прохідні, язикові, вібранти;
- г) фрикативні, зімкнені, вібранти.

25. Зімкнено-щілинними в українській мові є такі приголосні:

- а) [д̂ж], [ш], [д̂з], [ч];
- б) [д̂ж], [ч], [д̂з], [ц];
- в) [д̂ж], [д̂з], [з], [ц];
- г) [ж], [ш], [д̂ж], [ч].

26. Повне зімкнення долається через утворення щілини при артикуляції:

- а) щілинних приголосних;
- б) зімкнено-прохідних приголосних;
- в) африкатів;
- г) фрикативних приголосних.

27. Африкати по-іншому ще називають:

- а) зімкненими;
- б) зімкнено-прохідними;
- в) щілинно-зімкненими;
- г) зімкнено-щілинними.

28. Африкатами в українській мові є такі приголосні:

- а) [дʲж], [ш], [дʲз], [ч];
- б) [дʲж], [дʲз], [з], [ц];
- в) [дʲж], [ч], [дʲз], [ц];
- г) [ж], [ш], [дʲж], [ч].

29. У якому рядку всі приголосні – щілинні?

- а) [в], [ф], [й], [з], [с], [г], [х], [ґ], [к], [ж], [ш];
- б) [в], [ф], [й], [з], [с], [г], [х], [ж], [ш], [л];
- в) [в], [ф], [й], [з], [с], [г], [х], [ж], [ч], [л];
- г) [в], [ф], [й], [з], [с], [ц], [г], [х], [ж], [ш].

30. У якому рядку наведено лише проривні приголосні?

- а) [з], [с], [д], [т], [г], [к];
- б) [г], [д], [ґ], [х], [т], [к];
- в) [п], [д], [з], [т], [б], [г], [к], [с];
- г) [д], [б], [г], [п], [т], [к].

31. Результат приєднання до основної артикуляції звука додаткової, яка полягає у піднятті середньої частини спинки язика до твердого піднебіння, називається:

- а) коартикуляцією;
- б) палаталізацією;
- в) асиміляцією;
- г) акомодациєю.

32. У якому рядку перелічено всі м'які приголосні української мови?

- а) [д'], [т'], [з'], [с'], [ц'], [л'], [н'];

- б) [с´], [д´], [л´], [д^з´], [н´], [й], [т´], [з´], [ц´], [р´];
- в) [т´], [з´], [ц´], [л´], [д´], [с´], [р´], [н´], [д^з´];
- г) [ц´], [л´], [н´], [с´], [й], [з´], [д´], [р´].

33. У позиції перед [i], [a], [y] пом'якшеними є такі українські приголосні:

- а) губні, шиплячі, зубні;
- б) губні, шиплячі, задньоязикові, середньоязикові;
- в) губні, шиплячі, задньоязикові, глотковий;
- г) губні, шиплячі, задньоязикові, вібранти.

СУПЕРСЕГМЕНТНІ ФОНЕТИЧНІ ОДИНИЦІ: СКЛАД, НАГОЛОС

1. Склад як відрізок мовлення, що утворюється одним поштовхом видихуваного повітря, розглядає:

- а) теорія сонорності;
- б) експіраторна теорія;
- в) теорія м'язового напруження;
- г) теорія глотогенезу.

2. Залежно від засобів, за допомогою яких досягається виділення наголошеного складу в слові, виділяють такі типи наголосів:

- а) динамічний, вільний, рухомий, нестійкий;
- б) динамічний, якісний, кількісний;
- в) словесний, синтагматичний, фразовий;
- г) силовий, тонічний, квантитативний.

3. Про слабкість українського наголосу свідчить:

а) його здатність переміщуватися з одного складу на інший у межах того самого слова або споріднених слів при словозміні чи словотворенні;

б) наявність побічного наголосу;

в) те, що в одному і тому ж слові можуть бути наголошеними різні склади;

г) те, що наголос не закріплений за певним складом у слові.

4. Правильним є твердження:

- а) наголос належить до сегментних одиниць фонетичної системи мови;
- б) наголос виявляється на базі голосного елемента складу, але разом з тим є характеристикою усього складу в цілому;
- в) наголос – це фонетична одиниця, що може існувати поза словом;
- г) наголос є сегментно-суперсегментною фонетичною одиницею.

5. Дисципліна, що вивчає наголос, називається:

- а) акустика;
- б) орфоепія;
- в) акцентологія;
- г) синтагматика.

6. У якому рядку у всіх словах наголос падає на останній склад?

- а) обруч, кропива, несемо, олень;
- б) спина, міліметр, кілометр, термометр;
- в) дрова, сімдесят, вісімдесят, нести;
- г) вітчим, діалог, монолог, новий.

7. У якому рядку у всіх словах наголос падає на останній склад?

- а) нести, мести, везти, плести;
- б) несемо, ідемо, тчемо, будемо;
- в) несете, ідете, тчете, будете;
- г) пишу, сиджу, ношу, прибуду.

8. У якому рядку у всіх словах наголос падає на перший склад?

- а) підемо, підете, будемо, будете;
- б) обруч, нести, колесо, пишу;
- в) дрова, олень, подруга, вітчим;
- г) дошка, новий, циган, колесо.

9. У якому рядку у всіх словах наголос падає на другий склад?

- а) коромисло, тополя, страшний, обруч;

- б) шумний, легкий, різкий, вузький;
- в) подруга, вимова, читання, термометр;
- г) щелепа, ідете, тчете, несете.

10. У якому рядку у всіх словах наголос падає на другий склад?

- а) отаман, подушка, чорнослив, чорнозем;
- б) дрова, коромисло, вітчим, гуртожиток;
- в) кілометр, міліметр, філолог, вільха;
- г) кропива, завдання, бажання, читання.

ЗМІНИ ЗВУКІВ У ПОТОЦІ МОВЛЕННЯ

1. Прогресивна асиміляція за дзвінкістю має таку формулу:

- а) глухий + дзвінкий → дзвінкий + дзвінкий;
- б) глухий + глухий → дзвінкий + дзвінкий;
- в) дзвінкий + глухий → глухий + глухий;
- г) дзвінкий + глухий → дзвінкий + дзвінкий.

2. Глухий + дзвінкий → глухий + глухий – за таким зразком відбувається:

- а) прогресивна асиміляція за глухістю;
- б) регресивна асиміляція за глухістю;
- в) прогресивна асиміляція за дзвінкістю;
- г) регресивна асиміляція за дзвінкістю.

3. Асиміляція за глухістю не відбувається:

- а) якщо дзвінкий префіксальний [з] стоїть перед глухими кореня;
- б) якщо дзвінкий префіксальний [з] стоїть перед глухими [к], [п], [т], [ф], [х];
- в) якщо сполука “дзвінкий + глухий” перебуває на межі морфем;
- г) якщо сполука “дзвінкий + глухий” перебуває на межі морфем у коренево-суфіксально-постфіксальній зоні.

4. Українська орфографія відбиває такий випадок асиміляції за глухістю:

- а) асиміляцію префікса з- перед глухими кореня;

- б) асиміляцію кінцевого приголосного [з], що закінчує префікси *роз-, без-, через-* перед глухими [к], [п], [т], [ф], [х];
- в) асиміляцію префікса *з-* перед глухими [к], [п], [т], [ф], [х];
- г) асиміляцію префікса *с-* перед глухими [к], [п], [т], [ф], [х].

5. Асиміляція за місцем і способом творення відбувається, коли проривні [д], [т] опиняються:

- а) перед щілинними [з], [с], [ж], [ш] та африкатами [д̂з], [ц], [д̂ж], [ч];
- б) перед усіма щілинними та африкатами;
- в) перед глухими [к], [т], [т'];
- г) перед пом'якшеними губними.

6. У якому рядку у всіх словах відбувається асиміляція за дзвінкістю?

- а) екзотика, Вишгород, шістдесят, п'ятдесят, Тбілісі;
- б) молотьба, лічба, боротьба, ходьба, просьба;
- в) Великдень, екзамен, вокзал, різка, анекдот;
- г) косьба, рюкзак, екзема, нігтик, повсякденний.

7. У якому рядку у всіх словах відбувається асиміляція за глухістю?

- а) бігти, тяжкий, легкий, тягти, дігтяр;
- б) діжка, різко, легко, вогко, смужка;
- в) кігті, нігті, дьогтю, легкий, вогкий;
- г) скибка, борідка, розквіт, безкрай, нігтик.

8. У якому рядку у всіх словах приголосні зберігають свою дзвінкість перед наступними глухими звуками?

- а) зцідити, гадка, везти, жабка, грибки;
- б) могти, бігти, кігті, нігті, лягти;
- в) сніжка, грядка, ризький, різка, злізши;
- г) казка, зцілення, дігтяр, кізка, голубка.

9. У якому рядку у всіх словах асиміляцію за глухістю відбиває орфографія?

- а) скосити, схвалений, сфальсифікований, скрадатися, стривожений;
- б) зсихатися, зцементований, зсутулений, зціджений, зсув;
- в) збирати, зривати, здійснений, збігатися, згадка;
- г) легкий, вогкий, кігті, нігті, дьогтю.

10. У якому рядку у всіх словах асиміляцію за глухістю відбиває орфографія?

- а) скривитися, сховати, сфотографувати, склеїти, стриножити;
- б) зсипати, зцементувати, зсадити, зціджений, зсунути;
- в) збагатити, зрадіти, здійснений, збігатися, зголодніти;
- г) кігтик, легко, дігтяр, вогко, нігті.

11. У слові [л'о́з'ц'і] відбувається:

- а) асиміляція за м'якістю;
- б) асиміляція за глухістю;
- в) асиміляція за місцем і способом творення;
- г) асиміляція за м'якістю та асиміляція за місцем і способом творення.

12. У слові [сказа́ти] відбувається:

- а) асиміляція за дзвінкістю;
- б) асиміляція за місцем і способом творення;
- в) асиміляція за глухістю, відбита орфографією;
- г) дисиміляція.

13. У слові [заво́дз'с'а] відбувається:

- а) асиміляція за місцем і способом творення та за м'якістю;
- б) асиміляція за місцем і способом творення;
- в) асиміляція за дзвінкістю;
- г) асиміляція за глухістю.

14. У слові [пого́дз'с'а] відбувається:

- а) асиміляція за місцем і способом творення та за м'якістю;
- б) асиміляція за глухістю;
- в) асиміляція за дзвінкістю;

г) асиміляція за місцем і способом творення.

15. Повна регресивна асиміляція за місцем і способом творення та за глухістю відбувається в слові:

- а) [ж:йтис'а];
- б) [бе^нж:арту];
- в) [в'ів'іжши];
- г) [ш:йти].

16. У слові [стэз'ц'і] відбувається:

- а) асиміляція за м'якістю;
- б) асиміляція за глухістю;
- в) асиміляція за місцем і способом творення;
- г) асиміляція за м'якістю та асиміляція за місцем і способом творення.

17. У слові [стоптати] відбувається:

- а) асиміляція за дзвінкістю;
- б) асиміляція за місцем і способом творення;
- в) асиміляція за глухістю, відбита орфографією;
- г) дисиміляція.

18. У слові [погódз'с'а] відбувається:

- а) асиміляція за місцем і способом творення та за м'якістю;
- б) асиміляція за місцем і способом творення;
- в) асиміляція за дзвінкістю;
- г) асиміляція за глухістю.

19. Повна регресивна асиміляція за місцем і способом творення та за глухістю відбувається у слові:

- а) [ж:йтис'а];
- б) [бе^нж:арту];
- в) [в'ів'іжши];
- г) [ш:інкойу].

20. Дію дисиміляції можна узагальнено зобразити за допомогою такої формули:

- а) проривний + фрикативний → фрикативний + фрикативний;
- б) проривний + проривний або фрикативний + фрикативний → фрикативний + проривний;
- в) проривний + проривний або фрикативний + фрикативний → проривний + фрикативний;
- г) свистячий + шиплячий → шиплячий + шиплячий.

21. У якому рядку в усіх словах відбулася дисиміляція?

- а) мірошник, зручніше, найвищий, найкращий, торішній;
- б) дорожчий, вищий, нижчий, молодший, багатший;
- в) рушник, сердешний, соняшник, срібло, хто;
- г) зручний, доречний, сердечний, річний, цьогорічний.

22. У якому рядку в усіх словах відбулася дисиміляція?

- а) прясти, мести, красти, класти, брести;
- б) упасти, везти, клясти, плести, відповісти;
- в) цвісти, пропасти, винести, доплести, сісти;
- г) вести, рости, трясти, переповісти, влізти.

23. У якому рядку в усіх словах унаслідок дисиміляції сполучення *чн* вимовляється як [шн]?

- а) підручник, ручний, річний, доречний, місячний;
- б) сонячний, молочний, смачний, пшеничний, ячний;
- в) яєчня, сердечний, зручний, помічник, ключник;
- г) вічний, безпечний, бічний, безконечний, точний.

24. Фонетичний процес, характерний лише для української мови, – це:

- а) дисиміляція;
- б) фонетичне подовження;
- в) спрощення;
- г) асиміляція за дзвінкістю.

25. Фонетичне подовження є наслідком:

а) збігу двох однакових приголосних на межі морфем після занепаду зредукованих;

б) повної прогресивної асиміляції твердих приголосних з наступним [j];

в) повної прогресивної асиміляції м'яких приголосних з наступним [j];

г) інтервокальної позиції сполуки „приголосний + [j]”.

26. Подовження зазнали такі приголосні:

а) [д], [т], [з], [с], [ц], [л], [н], [ж], [ш], [ч];

б) [д'], [т'], [з'], [с'], [ц'], [л'], [н'], [ж'], [ш'], [ч'];

в) [д'], [т'], [з'], [с'], [ц'], [л'], [н'], [ж'], [ш'], [ч'];

г) [д'], [т'], [з'], [с'], [ц'], [л'], [н'], [дз'], [р'], [й].

27. Морфологічне подвоєння типу А є наслідком:

а) збігу двох приголосних на межі морфем;

б) збігу морфем;

в) збігу двох однакових приголосних на межі морфем;

г) повної асиміляції, найчастіше за місцем і способом творення.

28. У якому рядку в усіх словах відбувається фонетичне подовження?

а) заміжжя, беззвучний, упряжжю, навмання, підніжжя;

б) роззброїти, піднісся, узлісся, розрісся, стаття;

в) безліччю, відлуння, поміччю, спросоння, ляний;

г) годинник, проллється, дозвілля, чавунний, чуття.

29. У якому рядку у всіх словах відбувається фонетичне подовження?

а) Ілля, памороззю, ячмінний, військкомат, ніччю;

б) попідтинню, коріння, рілля, синню, виляти;

в) передчуття, суддя, останній, піддатися, Прип'яттю;

г) лопотіння, сторіччя, піччю, цінний, віддаль.

30. У якому рядку в усіх словах відбувається фонетичне подовження?

- а) печаттю, терпіння, зрання, рілля, навмання;
- б) оббирати, повинню, віддаль, колосся, тушшю;
- в) буття, Полісся, пиття, роззявити, рослинний;
- г) піднісся, проміння, залле, миттю, суддя.

31. У якому рядку в усіх словах відбувається фонетичне подовження?

- а) люттю, навмання, тушшю, беззбройний, підніжжя;
- б) роззброїти, оббивати, Підлісся, розрісся, ніччю;
- в) маззю, чуття, рілля, попідвіконню, ляний;
- г) годинник, наллю, сіллю, ячмінний, життя.

32. У якому рядку у всіх словах відбувається фонетичне подовження?

- а) кінний, коріння, ячмінний, військкор, піччю;
- б) спросоння, гілля, Ілля, синню, знання;
- в) суддя, осінній, віддерти, відчуття, породілля;
- г) річчю, цінний, Поділля, обличчя, віддаль.

33. У якому рядку у всіх словах спрощення відбувається лише у вимові?

- а) випускний, агентство, свиснути, шаснути, порожній;
- б) у хустці, шістнадцять, символістський, невістці, компостний;
- в) пропускний, дійсний, під'їзний, хресний, рискнути;
- г) кожний, невістчин, вискнути, центристський, серце.

34. У якому рядку у всіх словах спрощення відбувається лише у вимові?

- а) якісний, тоскно, об'їзний, пізній, налисник;
- б) цілісний, скнара, брезкнути, пестливий, існувати;
- в) кістлявий, вісник, ненависний, плюснути, шістдесят;
- г) у пустці, бандуристці, аванпостний, дилетантство, модерністський.

35. У якому рядку у всіх словах спрощення не відбувається (групи приголосних зберігаються на письмі й у вимові)?

- а) випускний, пропускний, скніти, рискнути, скнара;
- б) бризнути, масний, умисний, наїзник, прослати;
- в) месник, усний, гончар, скляний, брезкнути;
- г) агентство, аванпостний, баластний, туристський, контрастний.

36. У якому рядку подано правильний варіант фонетичної транскрипції?

- а) [дв'атц'ат'];
- б) [дв'адц'ат'];
- в) [дв'адз'ц'ат'];
- г) [дв'ац':ат'].

37. У якому рядку подано правильний варіант фонетичної транскрипції?

- а) [ш: іток];
- б) [сшіток];
- в) [жшіток];
- г) [зшіток].

38. У якому рядку подано правильний варіант фонетичної транскрипції?

- а) [ни^е ўр'ішс'а];
- б) [ни^е ўр'ізс'а];
- в) [ни^е ўр'іс':а];
- г) [ни^е ўр'із'с'а].

39. У якому рядку подано правильний варіант фонетичної транскрипції?

- а) [счісти^ети];
- б) [шчісти^ети];
- в) [жчісти^ети];
- г) [зчісти^ети].

40. У якому рядку подано правильний варіант фонетичної транскрипції?

- а) [с'в'ат'іс'т'];

- б) [с'в'át'íc't'];
- в) [с'в'át'íst'];
- г) [св'át'íc't'].

41. У якому рядку подано правильний варіант фонетичної транскрипції?

- а) [подруж':а];
- б) [по^удруж':а];
- в) [по^удружж'а];
- г) [по^удруж':а].

42. У якому рядку подано правильний варіант фонетичної транскрипції?

- а) [брáтцтво];
- б) [брáтство];
- в) [бра́цтво];
- г) [бра́ц:тво].

43. У якому рядку подано правильний варіант фонетичної транскрипції?

- а) [п'íz'н'і́];
- б) [п'ízн'і́];
- в) [п'íz'н'і́й];
- г) [п'íz'н'і́].

44. У якому рядку подано правильний варіант фонетичної транскрипції?

- а) [в'ід^жча́ї];
- б) [в'ідча́ї];
- в) [в'ітча́ї];
- г) [в'іч:а́ї].

45. У якому рядку подано правильний варіант фонетичної транскрипції?

- а) [артіс'ц'і́];
- б) [артістц'і́];

- в) [артісц'і];
- г) [артіс':ц'і].

46. У якому рядку подано правильний варіант фонетичної транскрипції?

- а) [ш'істде^нс'ат];
- б) [ш'ісде^нс'ат];
- в) [ш'ізде^нс'ат];
- г) [ш'ізде^нс'ат'].

47. У якому рядку подано правильний варіант фонетичної транскрипції?

- а) [студэнтс'киї];
- б) [студэ́н'с'киї];
- в) [студэ́нс'киї];
- г) [студэ́нц'киї].

48. У якому рядку подано правильний варіант фонетичної транскрипції?

- а) [агэ́нтство];
- б) [агэ́нцтво];
- в) [агэ́нство];
- г) [агэ́нс:тво].

49. У якому рядку подано правильний варіант фонетичної транскрипції?

- а) [ш'іс:о́т];
- б) [ш'іст'со́т];
- в) [ш'істсо́т];
- г) [ш'іс:о́т].

50. У якому рядку подано правильний варіант фонетичної транскрипції?

- а) [ш'існа́дц'ат'];
- б) [ш'існа́ц':ат'];
- в) [ш'існа́дъц'ат'];

г) [ш'існа́дзц'ат'].

51. У якому рядку подано правильний варіант фонетичної транскрипції?

а) [ни^ев'істчи^ен];

б) [ни^ев'ісчи^ен];

в) [ни^ев'іжчи^ен];

г) [ни^ев'ішчи^ен].

52. Правильний варіант фонетичної транскрипції подано в рядку:

а) [от жа́л'];

б) [од^ж жа́л'];

в) [оч жа́л'];

г) [од жа́л'].

53. Правильний варіант фонетичної транскрипції подано в рядку:

а) [од^з:э́ркало];

б) [од д^зэ́ркало];

в) [от д^зэ́ркало];

г) [оц д^зэ́ркало].

54. У якому рядку подано правильний варіант фонетичної транскрипції?

а) [дванáтц'ат'];

б) [дванáдзц'ат'];

в) [дванáдз'ц'ат'];

г) [дванáц':ат'].

55. У якому рядку подано правильний варіант фонетичної транскрипції?

а) [ш: іти];

б) [сші́ти];

в) [жші́ти];

г) [зші́ти].

56. У якому рядку подано правильний варіант фонетичної транскрипції?

- а) [зв'ашс'а];
- б) [зв'азс'а];
- в) [зв'ас':а];
- г) [зв'аз'с'а].

57. У якому рядку подано правильний варіант фонетичної транскрипції?

- а) [сч'ітувати];
- б) [шч'ітувати];
- в) [жч'ітувати];
- г) [зч'ітувати].

58. У якому рядку подано правильний варіант фонетичної транскрипції?

- а) [пор'уч':а];
- б) [по^ур'уч':а];
- в) [по^ур'учч'а];
- г) [по^ур'уч':а].

59. У якому рядку подано правильний варіант фонетичної транскрипції?

- а) [баг'атцтво];
- б) [баг'атство];
- в) [баг'атцтво];
- г) [баг'атц:тво].

ФОНОЛОГІЯ

1. Фонема – це:

а) найменша фонетична одиниця мови, яка служить для творення, розпізнавання і розрізнення значущих одиниць мови – морфем і слів;

б) найменша значуща одиниця мови, яка служить для творення, розпізнавання і розрізнення морфем і слів;

в) найменша фонетична одиниця мови, яка служить для творення, розпізнавання і розрізнення звуків;

г) найменша фонетична одиниця мови, яка служить для творення, розпізнавання і розрізнення частин мови.

2. Фонема виконує такі функції:

а) конструктивну, ідентифікаційну, дистинктивну;

б) конститутивну, інтегрувальну, дистинктивну;

в) конститутивну, ідентифікаційну, дистинктивну;

г) конститутивну, ідентифікаційну, диференціувальну.

3. До основних варіантів фонемі належать:

а) факультативні, додаткові, комбінаторні;

б) конститутивні, ідентифікаційні, дистинктивні;

в) анатоμο-фізіологічні, акустичні, функціональні;

г) позиційні, комбінаторні, факультативні.

4. Конститутивна функція фонемі полягає у тому, що фонемі:

а) є матеріалом для творення одиниць вищих мовних ярусів – морфем і слів;

б) є тим матеріалом, з якого утворюються звуки;

в) є засобом розрізнення звуків;

г) є матеріалом для творення слів і речень.

5. Ідентифікаційна функція фонемі полягає у тому, що:

а) завдяки фонемам людина розпізнає значення слів і речень;

б) за допомогою цієї функції ми розрізняємо звуки;

в) із суцільного потоку мовлення людина вловлює окремі звуки та розпізнає їх як реалізації тих чи інших фонем;

г) фонемі, розрізняючи звукові оболонки слів і морфем, вносять розрізнення у їх значення.

6. Дистинктивна функція фонемі полягає у тому, що фонемі:

а) вносять розрізнення у звукову систему мови;

б) є матеріалом для творення морфем і слів;

- в) розрізняють звукові оболонки слів і морфем, вносячи тим самим розрізнення у їх значення;
- г) розрізняють частини мови.

7. Звуки, які виступають замість головного вияву фонемі внаслідок впливу сусідніх звуків, називаються:

- а) позиційними варіантами фонемі;
- б) комбінаторними варіантами фонемі;
- в) додатковими варіантами фонемі;
- г) факультативними варіантами фонемі.

8. Звуки, які можуть виступати замість головного вияву фонемі і збігаються з головними виявами інших фонем, називаються:

- а) основними варіантами фонемі;
- б) факультативними варіантами фонемі;
- в) додатковими варіантами фонемі;
- г) позиційними варіантами фонемі.

9. Звуки [ї] і [й] є:

- а) позиційними варіантами фонем |й| і |в|;
- б) позиційними варіантами фонем |і| й |у|;
- в) додатковими варіантами фонем |й| і |в|;
- г) головними виявами фонем |ї| і |й|.

10. У якому рядку правильно названо характерну для сучасної української літературної мови пару „фонема – її позиційний варіант”?

- а) |о| – [о^у];
- б) |о| – [у];
- в) |о| – [о];
- г) |о^у| – [о].

11. У якому рядку правильно названо пару „фонема – її позиційний варіант”?

- а) |в| – [у];
- б) |в| – [й];
- в) |в| – [в’].

г) | в | – [в].

12. У якому рядку правильно названо пару „фонема – її комбінаторний варіант”?

а) | в | – [ў];

б) | в | – [в’];

в) | в | – [в];

г) | в | – [w].

13. У якому рядку правильно названо пару фонема – її додатковий варіант»?

а) | г | – [х];

б) | г | – [г’];

в) | е | – [eⁱ];

г) | в | – [w].

14. У якому рядку правильно названо пару «фонема – її додатковий варіант»?

а) | с | – [с’];

б) | к | – [к’];

в) | с’ | – [с’];

г) | й | – [ї].

15. Фонема | г | реалізується в додатковому варіанті [х] у слові:

а) легко;

б) гриміти;

в) ріг;

г) гірко.

16. Фонема | т’ | реалізується в головному вияві [т’] у слові:

а) тінь;

б) болить же;

в) боротьба;

г) годиться.

17. Фонологічна кореляція – це:

- а) відношення протиставлення між фонемами;
- б) два слова, які різняться лише однією фонемою;
- в) фонема, що різняться лише однією диференційною ознакою;
- г) відношення протиставлення між фонемами, що різняться лише однією диференційною ознакою.

18. У якому рядку в усіх словах фонема /в/ реалізується у звуці [ʋ]?

- а) виступ, йшов, вбивчий, став;
- б) ваніль, Київ, віконце, ймовірний;
- в) вокзал, кований, мавка, вператися;
- г) славний, поспав, Болехів, вбачати.

19. У якому рядку в усіх словах фонема /в/ реалізується у звуці [ʋ]?

- а) впасти, повний, мавпочка, сливка;
- б) втримати, сливовий, знов, цікавий;
- в) втратити, крикнув, вірш, відчай;
- г) павич, півник, кликав, вись.

20. У якому рядку в усіх словах фонема /в/ реалізується у звуці [ʋ]?

- а) любов, вічність, дівка, дивишся;
- б) квартал, відчувати, довбати, повітря;
- в) вбирати, проковтнути, сповнити, спів;
- г) квакати, коваль, вісник, повня.

21. У якому рядку в усіх словах фонема /й/ реалізується у звуці [j]?

- а) чайка, ймовірний, кований, йшов;
- б) нагайка, ймення, вбивчий, йод;
- в) даймо, вдавлений, йогурт, ввійти;
- г) йог, гай, йолоп, Йордан.

22. У якому рядку в усіх словах фонема /й/ реалізується у звуці [j]?

- а) егей, чемний, нагодуйте, його;
- б) гордий, ймовірний, сядливий, вояк;
- в) відчай, айсберг, майбуття, весняний;
- г) йодомарин, айстра, чайка, сойка.

23. У якому рядку в усіх словах фонема /й/ реалізується у звуці [ї]?

- а) гайок, гострий, майдан, ймення;
- б) жайворонок, соловейко, йти, лінійка;
- в) майорить, Стрий, кайдани, ймовірність;
- г) майка, район, пайка, перейматися.

24. У якому рядку в усіх словах фонема /о/ реалізується у звуці [о^у]?

- а) кожушок, лопух, зозуля, Софія;
- б) коза, повний, поріг, голуб;
- в) зозулястий, корито, боєць, подруга;
- г) кожух, нагодуйте, голубка, розумний.

25. У якому рядку в усіх словах фонема /о/ реалізується у звуці [о^у]?

- а) подружжя, союз, поріг, собі;
- б) колихати, ходімо, воріт, народ;
- в) чому, хочу, зозулька, воли;
- г) самотність, сон, голубиний, доля.

26. У якому рядку в усіх словах фонема /о/ реалізується у звуці [о^у]?

- а) поріг, осінь, модуль, предок;
- б) Побужжя, здобути, мотузка, союзник;
- в) мотуз, мотузочка, нагодувати, добуток;
- г) голубонька, тобі, здобич, порушник.

27. У якому рядку губні фонемі [б], [п], [в], [м], [ф] реалізуються у комбінаторних варіантах [б'], [п'], [в'], [м'], [ф']?

- а) духмяний, поміркований, вісник, м'ятний;

- б) мюзикл, бюро, святий, пюпітр;
- в) фіалка, вічність, бюлетень, риб'ячий;
- г) цвях, фюзеляж, мавпячий, кров'ю.

28. У якому рядку губні фонери [б], [п], [в], [м], [ф] реалізуються у комбінаторних варіантах [б'], [п'], [в'], [м'], [ф']?

- а) бязь, В'ячеслав, Святослав, пів'яблука;
- б) м'якоть, пам'ять, верф'ю, арф'яр;
- в) п'який, тьмяний, пів-Європи, фітнес;
- г) пізній, бідність, мідь, фюрер.

29. У якому рядку губні фонери [б], [п], [в], [м], [ф] реалізуються у комбінаторних варіантах [б'], [п'], [в'], [м'], [ф']?

- а) в'юн, мяо, квіт, пізній;
- б) Великдень, повістяр, зміна, вокзал;
- в) бюро, віньєтка, Пешковський, мюзикл;
- г) в'ється, пів'юрти, солом'яний, об'єднати.

МОРФОНОЛОГІЯ

1. Морфонологія – це наука, що вивчає:

- а) частини мови;
- б) найменші значущі частини слова, їх структуру і типи;
- в) лексико-граматичні класи слів;
- г) фонологічну структуру морфем.

2. Чергування фонем у межах однієї морфемі називаються:

- а) фонетичними;
- б) морфологічними;
- в) морфонологічними;
- г) позиційними.

3. Чергування варіантів фонем у межах однієї морфемі називаються:

- а) історичними;
- б) позиційними;
- в) традиційними;

г) морфонологічними.

4. Зміни у складі морфем, що відбуваються при формо- та словотворенні, бувають двох типів:

- а) чергування голосних і чергування приголосних;
- б) історичні та доісторичні чергування;
- в) чергування звуків і чергування фонем;
- г) історичні та морфонологічні чергування.

5. Фонетичними законами сучасної української літературної мови викликані:

- а) традиційні чергування;
- б) морфонологічні чергування;
- в) позиційні чергування;
- в) історичні чергування.

6. Чергування |о|, |е| // |і| полягає в тому, що:

- а) фонемі |о|, |е| у відкритому складі змінюються на |і| у закритому складі;
- б) фонемі |о|, |е| у закритому складі змінюються на |і| у відкритому складі;
- в) у словах з повноголоссям фонемі |о|, |е| у відкритому складі змінюються на |і| у закритому складі;
- г) фонема |о| у відкритому складі змінюється на |е| в закритому складі.

7. Фонемі |о|, |е|, що чергуються з |і|, називаються:

- а) секундарними;
- б) етимологічними;
- в) вставними;
- г) вторинними.

8. Які з названих чергувань є результатом першої палаталізації приголосних?

- а) |г| // |ж|, |к| // |ч|, |т| // |ч|;
- б) |г| // |з|, |к| // |ц|, |х| // |с|;

- в) |Г| // |з'|, |к| // |ц'|, |х| // |с'|
г) |Г| // |ж|, |к| // |ч|, |х| // |ш|.

9. Вставні |о|, |е|, що чергуються з фонемним нулем, розвинулися:

- а) після шиплячих і |j|;
б) на місці етимологічних |о|, |е|;
в) на місці зредукованих, що вокалізувалися у сильній позиції;
г) перед сонорними |р|, |л|, |м|, |н|.

10. Позиційні чергування відбуваються у словах:

- а) кожух – кожушанка, пастух – пастуше, рука – руці, рука – ручка, текти – потоки;
б) легенький – легкий, четверо – чотири, сотня – сто, косити – кошу, ломити – ламати;
в) голуб – голубка, косити – косьба, молодий – молодший, лічити – лічба, весна – весняний;
г) ходити – ходжу, ніжності – ніжність, починати – почну, возити – віз, печі – піч.

11. Історичні чергування відбуваються у словах:

- а) горох – горошок, боротися – боротьба, гонити – ганяти, скочити – скакати, бджола – бджілка;
б) міх – мішок, женити – жонатий, байрак – у байраці, друг – дружба, трясти – трусити;
в) шести – шостий, четверо – чотири, друг – друзі, молотити – молотьба, черга – у черзі;
г) людина – людство, тихий – тихенький, ягода – ягідка, зоря – зірка, стерегти – сторожити.

12. У якому рядку у всіх словах можливе чергування /о/, /е/ з /і/?

- а) ступінь, постіль, сім, шовк;
б) дозволити, студент, ворог, зоря;
в) узгір'я, ягода, шкідник, болото;
г) верхівка, голос, розбійник, анекдот.

13. У якому рядку у всіх словах можливе чергування /o/, /e/ з /i/?

- а) боятись, вгору, діл, пиріг;
- б) корж, піч, Арсен, кінець;
- в) дзвеніти, Яків, ніс, птахолов;
- г) голос, слово, береза, нога.

14. У якому рядку у всіх словах можливе чергування /o/, /e/ з /i/?

- а) ніготь, шість, молот, сім;
- б) хрін, віз, стільниця, віск;
- в) Семен, засіб, будова, воля;
- г) хлібороб, віл, трійка, березень.

15. У якому рядку у всіх словах можливе чергування /o/, /e/ з /i/?

- а) стояти, метр, Канів, Львів;
- б) гусінь, особа, молоковоз, твій;
- в) родина, футбол, доба, Микола;
- г) мостити, підкова, ягода, ківш.

16. У якому рядку у всіх словах можливе чергування /o/, /e/ з фонемним нулем?

- а) візок, лоб, віхоть, свекор;
- б) лісок, лісочок, журавель, мох;
- в) клопоть, жнець, посол, лев;
- г) палець, кінець, сон, вітер.

17. У якому рядку у всіх словах можливе чергування /o/, /e/ з фонемним нулем?

- а) півень, співець, ярмарок, день;
- б) творець, рот, синок, травень;
- в) корінець, ліфтер, сон, в'язень;
- г) атом, липень, парубок, грудень.

18. У якому рядку у всіх словах можливі історичні чергування голосних?

- а) кожух, ніжність, голуб, весна;
- б) четверо, сотня, вітер, бджола;

- в) легкий, текти, кісник, вузол;
- г) зерно, свекор, вогонь, лоб.

19. У якому рядку у всіх словах можливі історичні чергування голосних?

- а) рот, женити, кров, береза;
- б) дрова, півень, молодий, воров;
- в) вузол, ступінь, анекдот, постіль;
- г) женити, пшоно, трясти, травень.

20. У якому рядку у всіх словах можливі історичні чергування голосних?

- а) Київ, морква, клопоть, гонити;
- б) метр, дождати, брести, зоря;
- в) гриміти, сосна, дрож, чернець;
- г) театр, вихор, журавель, шовк.

21. У якому рядку у всіх словах можливі історичні чергування голосних?

- а) Семен, день, летіти, гребти;
- б) сідати, промінь, вечеря, чекати;
- в) метр, лісок, візник, дрижати;
- г) молот, чорний, пшениця, нога.

22. У якому рядку у всіх словах чергування приголосних зумовлені впливом першої палаталізації?

- а) рука – ручний, смуга – смужка, сніг – сніжний;
- б) стругати – стружу, сухий – суша, друг – дружина;
- в) знак – значок, перемогти – переможу, тягну – тяжа;
- г) викликати – викличу, мазати – мажу, дихати – дишу.

23. У якому рядку у всіх словах чергування приголосних зумовлені впливом першої палаталізації?

- а) міх – мішок, юнак – юначе, колихати – колишу;
- б) сухий – суша, рік – річний, сніг – сніжний;
- в) пастух – пастуше, Ївга – Ївжин, Явтух – Явтуше;

г) кликати – кличу, горох – горошок, юнак – юначе.

24. У якому рядку у всіх словах чергування приголосних зумовлені впливом першої палаталізації?

а) байрак – байраче, бік – бічний, тягну – тяжа;

б) рука – ручка, ріг – ріжок, дихати – душа;

в) книга – книжка, пасіка – пасічник, текти – теча;

г) ходити – пошесть, коса – чесати, кінець – початок.

25. У якому рядку у всіх словах чергування приголосних зумовлені впливом першої палаталізації?

а) дихати – дишу, горіх – горішок, сваха – свашка;

б) батіг – батожити, слуга – служка, вухо – вушко;

в) вовк – вовчиця, загасити – загашу, вінок – віночок;

г) могти – зможу, рік – річниця, мачуха – мачушин.

26. У якому рядку в усіх словах можливе чергування приголосних?

а) казати, колихати, плакати, платити;

б) світити, могти, їздити, нести;

в) писати, любити, ломити, везти;

г) ходити, кидати, робити, садити.

27. У якому рядку в усіх словах можливе чергування приголосних?

а) пестити, графити, косити, брати;

б) рости, голосити, ліпити, жити;

в) трусити, мазати, дрейфити, виміряти;

г) щепити, ловити, трафити, тямити.

28. У якому рядку в усіх словах можливе чергування приголосних?

а) загасити, носити, щепити, йти;

б) ослабити, затопити, закрутити, в'язати;

в) стругати, кликати, котити, дерти;

г) уявити, брати, народити, пестити.

ГРАФІКА. СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖ БУКВАМИ І ЗВУКАМИ

1. Графіка – це розділ науки про мову, який вивчає:
  - а) систему правил, що визначають написання слів;
  - б) систему правил, що забезпечують нормативність написань;
  - в) сукупність загальноприйнятих правил реалізації мовної системи, які закріплюються у процесі суспільної комунікації;
  - г) співвідношення літер і фонем.

2. Основною одиницею графічної системи є:
  - а) фонема;
  - б) графема;
  - в) орфограма;
  - г) алфавіт.

3. Алфавіт – це:
  - а) спеціальні умовні знаки для передачі фонем на письмі;
  - б) сукупність букв певної писемності, розташованих у сталому порядку, кожна з яких має свою назву;
  - в) сукупність усіх рукописних і друкованих знаків певної писемності;
  - г) сукупність літер певної мови.

4. Термін „алфавіт” утворений від назв перших букв:
  - а) кирилиці;
  - б) грецького алфавіту;
  - в) українського алфавіту;
  - г) латинського алфавіту.

5. Український алфавіт охоплює:
  - а) 33 літери;
  - б) 32 літери;
  - в) 32 літери і знак м’якшення;
  - г) 33 літери й апостроф.

6. Основою сучасного українського алфавіту є:

- а) глаголиця;
- б) рунічне письмо;
- в) кирилиця;
- г) давньогрецький алфавіт.

7. До нелітерних графічних засобів належать:

- а) апостроф, наголос;
- б) знак м'якшення;
- в) апостроф, знак м'якшення;
- г) дужки, лапки.

8. Букви *я*, *ю*, *є* позначають дві фонemi ($[ja]$, $[ju]$, $[je]$):

- а) на початку слова, після букв на позначення голосних, апострофа, знака м'якшення, *й*;
- б) на початку слова, після букв на позначення м'яких або пом'якшених приголосних, апострофа, знака м'якшення, *й*;
- в) завжди;
- г) після букв на позначення м'яких чи пом'якшених приголосних.

9. Букви *я*, *ю*, *є* позначають два звуки в кожному слові рядка:

- а) в'юн, вогняний, м'ята, барельєф;
- б) юшка, хвиля, ляний, без'язикий;
- в) каятися, явір, пів'юрти, якати;
- г) лють, боятися, п'янкий, тюхтій.

10. Букви *я*, *ю*, *є* позначають два звуки в кожному слові рядка:

- а) подяка, солом'яний, порт'єра, поява;
- б) нюх, тюльпан, юність, об'єднаний;
- в) поєдинок, копіювати, єнот, біль'ярд;
- г) лялечка, дзюдо, полум'яний, воєнкор.

11. Букви *я*, *ю*, *є* позначають два звуки в кожному слові рядка:

- а) воювати, під'юджувати, заюшити, ін'єкція;
- б) єхидна, юнак, якір, третє;
- в) танцюрист, Пешковський, юстиція, матір'ю;

г) заява, асиміляція, маззю, ательє.

12. Букви *я, ю, є* позначають два звуки в кожному слові рядка:

- а) віньєтка, якір, об'єктивний, боєць;
- б) бюро, п'ятеро, конюшина, поєднати;
- в) яструб, пояс, тушшю, Лесков;
- г) мільярд, дев'ять, крапля, єресь.

13. Букви *я, ю, є* позначають два звуки в кожному слові рядка:

- а) браконьєр, юнак, каміння, пояс;
- б) порт'єра, ячмінь, маяк, весняний;
- в) ім'я, пюпітр, юність, фюзеляж;
- г) кон'юнктивіт, вольєр, суб'єкт, пояснення.

14. Букви *я, ю, є* позначають два звуки в кожному слові рядка:

- а) арф'яр, дит'ясла, цвях, згряя;
- б) мантилья, інтерв'ю, ялинка, поєдинок;
- в) бюджет, вояк, авантюрист, дит'ясла;
- г) п'янкий, боятися, узяти, головою.

15. Букви *я, ю, є* позначають два звуки в кожному слові рядка:

- а) кохання, погляд, б'ю, поєднати;
- б) верф'ю, гуашшю, єхидна, заявити;
- в) щастя, ясен, Юрій, бур'ян;
- г) об'єднати, ательє, покаляльний, юрта.

16. Букви *я, ю, є* позначають два звуки в кожному слові рядка:

- а) суб'єкт, Мольєр, перцепція, яблуневий;
- б) ячмінь, пам'ять, гривня, заява;
- в) рядок, пюре, боснієць, сузір'я;
- г) дев'ятка, юність, долоня, порт'єра.

17. Букви *я, ю, є* позначають два звуки в кожному слові рядка:

- а) крапля, Юда, бюро, зв'язок;
- б) юшка, пояс, дит'ясла, барельєф;
- в) в'юн, весняний, вп'ятьох, нюанс;

г) Ярема, над'яр'я, фюзеляж, черв'як.

18. Букви *я, ю, є* позначають два звуки в кожному слові рядка:

- а) суниця, сум'яття, рельєфний, пам'ятка;
- б) об'ємний, зяблик, Юстина, яр;
- в) прояв, щастя, в'язати, сяйво;
- г) ясний, юрмитися, заєць, більярд.

19. Звук [д] є в кожному слові рядка:

- а) футбол, дихання, подвиг, подумки;
- б) дах, подорож, джерело, подушка;
- в) дівчина, раджу, дарунок, подяка;
- г) податок, удача, ходьба, Андрій.

20. Звук [д] є в кожному слові рядка:

- а) південь, шедевр, Дніпро, сядь;
- б) баскетбол, духовність, подруга, далечінь;
- в) Дарина, Богдан, піджак, думка;
- г) душа, дні, більярд, годинник.

21. Звук [д] є в кожному слові рядка:

- а) джаз, водиця, джура, одружений;
- б) долина, відчай, одежина, радитись;
- в) тридцять, дрімота, будинок, дружка;
- г) відерце, духовність, дифтонг, щоденник.

22. Звук [д] є в кожному слові рядка:

- а) подорожній, діжка, однина, дитина;
- б) Тбілісі, ударний, драма, детектив;
- в) диригент, дьоготь, дукач, дисципліна;
- г) вид, відмінок, трудитися, джин.

23. Звук [д] є в кожному слові рядка:

- а) радник, адміністрація, діамант, одержати;
- б) дисиміляція, глід, держава, здивуватися;
- в) дармоїд, деревій, будівля, садок;

г) дисонанс, дракон, блюдце, схід.

24. Звук [т] є в кожному слові рядка:

- а) техніка, витягати, готичний, анекдот;
- б) трусити, стримати, тариф, трунок;
- в) невістчин, отець, талант, тривога;
- г) отава, телиця, копитце, тренування.

25. Звук [т] є в кожному слові рядка:

- а) готель, варто, жарт, містечко;
- б) питання, станція, тижневий, болітце;
- в) Полтава, метафора, шепіт, вітчим;
- г) ментальний, отримати, вертеп, невістці.

26. Звук [т] є в кожному слові рядка:

- а) планета, кентавр, трактор, баластний;
- б) континент, сотий, тріска, квітці;
- в) прослати, таємниця, часточка, пристрасний;
- г) зітканий, субота, жорстокий, братство.

27. Звук [т] є в кожному слові рядка:

- а) скатертина, тоскно, уста, могутній;
- б) птах, компостний, Карпати, розкутий;
- в) Тимофій, тривога, золото, отцем;
- г) утома, пустеля, тон, привітний.

28. Звук [т] є в кожному слові рядка:

- а) товариш, строфа, птиця, шістсот;
- б) катрен, футбол, теорія, туман;
- в) світло, безстрашний, планетарій, у хустці;
- г) витвір, точка, отупіння, фонетика.

29. Звук [з] є в кожному слові рядка:

- а) зірка, зайчик, злива, застава;
- б) кобза, Захар, зенітка, золото;
- в) захід, зупинка, збіг, зцідити;

г) березень, козацький, пізній, звичай.

30. Звук [з] є в кожному слові рядка:

- а) кізонька, підзахисний, зеленіти, зустріч;
- б) земля, вокзал, зцілення, затишок;
- в) узуватися, дзеркало, Різдво, резюме;
- г) дзьоб, зірниця, затока, позаздрити.

31. У якому рядку у всіх словах є звук [с]?

- а) сальто, Парасчин, солянка, посестра;
- б) сіль, висмикнути, сховати, асиміляція;
- в) оселедець, шістдесят, слимак, солома;
- г) масло, осилити, квасоля, слива.

32. У якому рядку у всіх словах є звук [с]?

- а) осердя, юстиція, масовий, Христя;
- б) косьба, нести, лист, спалахнути;
- в) краса, навіс, постать, рясний;
- г) юність, січовик, Васирина, поселити.

33. У якому рядку у всіх словах є звук [с]?

- а) синіти, смуток, Десна, посол;
- б) красуня, висівки, пасовище, прислівник;
- в) сяйво, ніжність, слава, навмисне;
- г) сотня, сивина, класика, принісши.

34. У якому рядку у всіх словах є звук [з']?

- а) пізній, зілля, кузня, зіронька;
- б) зимувати, зять, зяблик, розірвати;
- в) маззю, зів'янути, крізь, жалюзі;
- г) роззява, злива, сузір'я, резюме.

35. У якому рядку у всіх словах є звук [з']?

- а) без'язикий, зілля, зяблик, паризький;
- б) князь, книжці, зірниці, різьбяр;
- в) гедзь, сузір'я, слизько, боягузький;

г) дзюдо, зіткнення, воронезький, низький.

36. У якому рядку у всіх словах є звук [з']?

- а) вузький, зірниця, з'ясувати, слизько;
- б) зять, позиція, галуззя, дзьоб;
- в) косьба, різьблення, злазьте, зіниця;
- г) близькість, позірний, паморозь, памороззю.

37. У якому рядку у всіх словах є звук [ж]?

- а) Палажці, жаль, бряжчати, Женева;
- б) жабка, жолоб, обжинки, пожовкнути;
- в) переможний, жінка, важити, жахіття;
- г) дружній, потужний, міжзоряний, отже.

38. У якому рядку у всіх словах є звук [ж]?

- а) важкий, ніжність, паж, наріжний;
- б) на стежці, пожежа, пожива, кужіль;
- в) пружина, збіжжя, бджілка, пражити;
- г) джміль, вважати, жолоб, жалітися.

39. У якому рядку у всіх словах є звук [ж]?

- а) Поволжя, зважати, жалібний, кожний;
- б) жадати, жовтий, стежина, підніжжя;
- в) зважся, ходжу, жарт, джакузі;
- г) мажорний, ближчати, можливо, авжеж.

40. У якому рядку у всіх словах є звук [г]?

- а) горизонт, пагін, гречка, гість;
- б) гяур, звитяга, бігти, гратися;
- в) могти, збіг, година, погода;
- г) голос, тугий, дьогтю, гірчиця.

41. У якому рядку у всіх словах є звук [г]?

- а) рагу, вигоріти, горб, берегти;
- б) вогкий, глина, гай, нога;
- в) гримати, галас, вигін, дігтяр;

г) Гюго, гайнути, грім, гармидер.

42. У якому рядку у всіх словах є звук [х]?

- а) мох, Харків, сніг, хвіртка;
- б) хронотоп, хлоп'я, нігтик, маховик;
- в) бігти, вогкий, хоробрий, хвала;
- г) хранитель, храм, хіхикати, нюх.

43. У якому рядку у всіх словах є спільний приголосний звук?

- а) синіти, сірий, селяни, соняшник;
- б) хоробрий, вогкий, прихисток, халепа;
- в) манера, маківка, омана, місяць;
- г) дріт, донечка, раджу, видих.

44. У якому рядку у всіх словах є спільний приголосний звук?

- а) весна, втрата, поволі, Ярослав;
- б) зима, пізній, зухвалий, кобзар;
- в) мак, кіготь, клямка, крилатий;
- г) ніжці, зірниця, узяти, мазь.

45. У якому рядку у всіх словах є спільний приголосний звук?

- а) джура, отже, джин, відчай;
- б) підземний, дзеркало, дзвонити, дзиґа;
- в) гедзь, дзвонар, дзеркальний, дзьоб;
- г) дзбан, дзвякнути, дзеркало, гудзик.

46. У якому рядку у всіх словах є спільний приголосний звук?

- а) жнива, обжинки, збіжжя, пожежа;
- б) дарунок, відро, віддати, здихатися;
- в) дідусь, молотьба, дні, дякую;
- г) м'ята, мідь, мюзикл, тьмянний.

47. У якому рядку у всіх словах є спільний приголосний звук?

- а) голод, гість, вигнати, вогонь;
- б) свято, прославити, повість, сон;
- в) Йосип, гайок, ймення, сойка;

г) Парасчин, пошана, щирий, шепіт.

48. У якому рядку у всіх словах є спільний приголосний звук?

- а) калина, крихта, кігті, виделка;
- б) яблуня, барельєф, майорить, район;
- в) шелест, Вишгород, пошана, мишка;
- г) пастух, хлопчик, хіба, тихий.

49. Звук [д] є в кожному слові рядка:

- а) дишло, подвиг, баскетбол, думка;
- б) Дарина, подарунок, джерело, подушка;
- в) діжка, буджу, вдосвіта, одяг;
- г) видихнути, удар, дятел, Дмитро.

50. Звук [д] є в кожному слові рядка:

- а) денний, дріт, Дністер, будь;
- б) душевний, дружба, футбол, далина;
- в) Дарниця, будинок, піджак, дошка;
- г) діти, звідси, сад, дитинство.

51. Звук [д] є в кожному слові рядка:

- а) радість, водойма, джаз, одружений;
- б) долоня, відчай, одежина, порада;
- в) дванадцять, бідолашний, дача, друг;
- г) видолинок, назад, дрова, денний.

52. Однакова кількість букв і звуків у кожному слові рядка:

- а) сінце, косьба, правило, апостроф;
- б) каравай, єдиний, звичай, арф'яр;
- в) підручник, дзбан, тушшю, пісня;
- г) цвях, єднання, криниця, молитва.

53. Однакова кількість букв і звуків у кожному слові рядка:

- а) розв'язання, колонка, алфавіт, підзвітний;
- б) задзеркалля, поетичний, гостинно, осика;
- в) солов'їний, гудзик, соковитий, вертоліт;

г) ласощі, джмелик, насіння, казковий.

54. Однакова кількість букв і звуків у кожному слові рядка:

- а) гусеня, пісенний, калька, йоржик;
- б) виїжджати, щирість, приголосний, вереда;
- в) прояв, гаївка, Великдень, прибуток;
- г) фонема, самотність, небеса, сюрприз.

55. Однакова кількість букв і звуків у кожному слові рядка:

- а) дзвіночок, галуззя, черешня, помаранча;
- б) юродивий, танцюрист, мольберт, поселитися;
- в) якір, бюро, долати, ін'єкція;
- г) підзахисний, сп'яніння, конюшина, лялечка.

56. Однакова кількість букв і звуків у кожному слові рядка:

- а) надзвуковий, спрощення, ліжник, обжинки;
- б) лляний, коняка, ніжність, голос;
- в) дзюдо, квітневий, коваль, калина;
- г) літній, любов, лісок, об'єктивний.

57. Однакова кількість букв і звуків у кожному слові рядка:

- а) братчик, малина, світанок, подружній;
- б) ательє, материнство, прощення, осердя;
- в) скатертина, підручник, методика, возз'єднання;
- г) отчий, рукавичка, метамова, друкарня.

58. Однакова кількість букв і звуків у кожному слові рядка:

- а) барельєф, щедрість, вербичка, малеча;
- б) щавель, квітник, агентство, поляна;
- в) чумақ, копитце, танцюрист, подяка;
- г) матір'ю, дзенькіт, Христя, гірчиця.

59. Однакова кількість букв і звуків у кожному слові рядка:

- а) пшениця, щиглик, поліття, заручини;
- б) Ївга, кузня, зернина, паляниця;
- в) яблунька, щирість, пояснення, підживити;

г) глибіннь, калина, бджола, плакса.

60. Однакова кількість букв і звуків у кожному слові рядка:

- а) підживлення, конструктор, помилятися, пауза;
- б) роботящий, блиск, дзеркальний, плямка;
- в) рілля, щогла, кулястий, комашня;
- г) косар, Польща, покращення, юність.

61. У якому рядку у всіх словах буквосполучення *дж*, *дз* позначають звуки [дʲж], [дʲз]?

- а) відзнака, кукурудза, віджимати, ходжу;
- б) підзолистий, дзеркало, дзвін, віджени;
- в) джерело, гудзик, підземний, джем;
- г) джміль, дзбан, гандж, бджола.

62. У якому рядку у всіх словах буквосполучення *дж*, *дз* позначають звуки [дʲж], [дʲз]?

- а) броджу, джигіт, надзвичайний, віддзеркалення;
- б) раджу, гедзь, дзвонар, підземний;
- в) дзвонити, піджак, джура, дзвеніти;
- г) дріжджі, джаз, відзвучати, дзвякнути.

63. У якому рядку у всіх словах буквосполучення *дж*, *дз* позначають звуки [дʲж], [дʲз]?

- а) джемпер, дзвонар, джигіт, дзига;
- б) підзаголовок, джгут, джем, дзеленькати;
- в) кинджал, дріжджі, відзначити, кукурудза;
- г) підземелля, раджу, джаз, відзолити.

64. У якому рядку у всіх словах буквосполучення *дж*, *дз* позначають звуки [дʲж], [дʲз]?

- а) раджа, віджити, джазовий, дзбан;
- б) відзвук, піджак, відзвітувати, дзвонити;
- в) джура, воджу, дзенькіт, джоуль;
- г) відзнака, підзорний, дзеркальний, дзьобати.

65. У якому рядку у всіх словах буквосполучення *дж*, *дз* позначають один звук?

- а) сиджу, віджиматися, їжджу, дзвонити;
- б) дзьобати, джезва, джем, підзолистий;
- в) джигун, гандж, гедзь, провадження;
- г) дзвякнути, джміль, проводжати, віджартовуватися.

66. У якому рядку порушено алфавітний порядок розташування слів?

- а) анорексія, гава, Карпати, тиша;
- б) поличка, прясти, туга, шабаш;
- в) коритце, хоробрість, шкільництво, ячний;
- в) балада, гринджоли, гімн, депутат.

67. У якому рядку порушено алфавітний порядок розташування слів?

- а) кошти, кпини, криниця, курява;
- б) братія, брахман, брошура, брошка;
- в) іменини, інтонація, іншомовний, історія;
- г) ніжність, німець, нуль, нуртувати.

68. У якому рядку порушено алфавітний порядок розташування слів?

- а) обрій, обрис, обробіток, обряд;
- б) позитив, позичка, показний, показник;
- в) праслов'янський, предок, прес, прибічник;
- г) руно, рупор, руховий, рядок.

69. У якому рядку порушено алфавітний порядок розташування слів?

- а) марафон, маргаритка, марево, марити;
- б) біганка, битва, борідка, бублик;
- в) аквапарк, акваплан, акварель, акварелька;
- г) блог, блок, блуза, блукати.

70. У якому рядку порушено алфавітний порядок розташування слів?

- а) верес, вересень, вереск, верескливий;
- б) галушка, глазур, глиняний, глінтвейн;
- в) дебют, девіз, деревій, десятка;
- г) жакет, жалібно, жалити, жало.

71. У якому рядку порушено алфавітний порядок розташування слів?

- а) заклад, замет, запона, звитяга;
- б) значок, зшиток, зябра, з'ясувати;
- в) забаганка, забір, злива, зміст;
- г) заздрість, заземлено, заземлення, зазирати.

72. У якому рядку слова розташовано в алфавітному порядку?

- а) спека, спеціаліст, суходіл, сюжет;
- б) Таврія, тайфун, таджик, таксист;
- в) хазяїн, хазяєчка, хазяйнувати, хазяйка;
- г) лазня, листівка, лихварка, лихвар.

73. У якому рядку слова розташовано в алфавітному порядку?

- а) бричка, опади, орля, орнамент;
- б) реалізм, рева, рев, республіка;
- в) сьогодні, сьогочасність, сьогочасний, сяяти;
- г) терен, теща, трембіта, трек.

74. У якому рядку слова розташовано в алфавітному порядку?

- а) мікроб, молитва, молодята, мураха;
- б) нагляд, наглядачка, наглядач, нагода;
- в) оченята, ощадливий, ошукати, ощасливити;
- г) лайка, письмо, поривчастий, порив.

75. У якому рядку слова розташовано в алфавітному порядку?

- а) тамбур, трагедія, трутень, тріумф;
- б) рекурсія, ремесло, ренет, рентген;
- в) свекрушин, свекрушенька, свекрушисько, свекрушище;

г) ягідка, явір, яблучко, яблуня.

76. У якому рядку слова розташовано в алфавітному порядку?

- а) праліс, прихід, пробачити, пряжка;
- б) прикрість, прикрий, прикро, прикрикнути;
- в) підсніжник, пролісок, прадавній, правило;
- г) перекусити, паралельний, помилка, пізнання.

ОРФОГРАФІЯ

1. Орфографія – це:

- а) історично сформована, уніфікована система правил, що визначають написання слів;
- б) розділ мовознавства, який вивчає і розробляє систему правил, що забезпечують нормативність вимови;
- в) сукупність загальноприйнятих правил реалізації мовної системи, які закріплюються у процесі суспільної комунікації;
- г) розділ науки про мову, що вивчає співвідношення літер і фонем.

2. Правильне написання, яке обирається з кількох можливих і ґрунтується на закріпленому в системі орфографії правилі, називається:

- а) орфографічна норма;
- б) орфограма;
- в) орфографічне правило;
- г) принцип орфографії.

3. Короткі чіткі рекомендації щодо передачі усного мовлення на письмі називаються:

- а) орфографічними правилами;
- б) принципами орфографії;
- в) орфограмами;
- г) орфографічним словником.

4. Українська орфографія побудована на основі таких принципів:

- а) фонетичного, морфологічного, історичного, смислового;
- б) фонологічного, морфологічного, історичного, смислового;
- в) фонетичного, морфемного, історичного, традиційного;
- г) фонетичного, морфонологічного, історичного, смислового.

5. *Е, и*, що позначають наголошені звуки [е], [и], пишуться за:

- а) фонетичним принципом орфографії;
- б) смисловим принципом;
- в) морфологічним принципом;
- г) традиційним принципом.

6. *Е, и* на позначення ненаголошених звуків [е], [и] пишуться за:

- а) фонетичним принципом орфографії;
- б) смисловим принципом;
- в) морфологічним принципом;
- г) традиційним принципом.

7. Префікс *з-* перед буквами на позначення глухих (крім *к, п, т, ф, х*) пишеться за:

- а) морфологічним принципом орфографії;
- б) фонетичним принципом;
- в) історичним принципом;
- г) смисловим принципом.

8. Буква *щ* пишеться за:

- а) смисловим принципом орфографії;
- б) історичним принципом;
- в) фонетичним принципом;
- г) морфологічним принципом.

9. За фонетичним принципом орфографії пишемо:

- а) букву *а* на місці етимологічного [о] перед складом з наголошеним [а];
- б) префікси *роз-*, *без-* перед шиплячими;
- в) *дж, дз* на позначення однієї фонемі;
- г) дієслівні форми на *-шся, -ться*.

10. За морфологічним принципом орфографії пишуться:

- а) прислівники, правопис яких необхідно запам'ятати;
- б) дві однакові літери для передачі подовженої вимови приголосних;
- в) буква *щ*;
- г) префікси *пре-*, *при-*.

11. За традиційним (історичним) принципом орфографії пишуться:

- а) слова з ненаголошеними голосними [e], [и], [o], що не перевіряються наголосом;
- б) слова з ненаголошеними голосними [e], [и] та з [o] перед наголошеними [y], [i];
- в) слова з наголошеними [e], [и];
- г) літера *г*, що позначає дзвінкий [г] перед глухими, у словах *кігті*, *нігті*, *легко*, *вогко*, *дьогтю* і похідних від них.

12. *О*, *е* після букв на позначення шиплячих приголосних пишемо за:

- а) фонетичним принципом орфографії;
- б) смисловим принципом;
- в) морфологічним принципом;
- г) традиційним принципом.

13. Основою для перенесення слів із рядка в рядок є:

- а) фонетичний принцип орфографії;
- б) смисловий принцип;
- в) морфологічний принцип;
- г) традиційний принцип.

14. Буквосполучення *чн* у словах, де у вимові є дисиміляція (на зразок *сонячний*, *молочний*, *місячний*), пишемо за:

- а) фонетичним принципом орфографії;
- б) смисловим принципом;
- в) морфологічним принципом;

г) традиційним принципом.

15. Букви *я, ю, є, ї* пишуться за:

- а) смисловим принципом орфографії;
- б) історичним принципом;
- в) фонетичним принципом;
- г) морфологічним принципом.

16. Буквосполучення *дж, дз* на позначення однієї фонemi пишуться за:

- а) смисловим принципом орфографії;
- б) історичним принципом;
- в) фонетичним принципом;
- г) морфологічним принципом.

17. Слова, у яких відбулася асиміляція, здебільшого пишуться за:

- а) морфологічним принципом орфографії;
- б) фонетичним принципом;
- в) історичним принципом;
- г) смисловим принципом.

18. Префікс *з-* у словах на зразок *зідити, зціпити, зцементувати, зцілити* пишеться за:

- а) морфологічним принципом орфографії;
- б) фонетичним принципом;
- в) історичним принципом;
- г) смисловим принципом.

ОРФОЕПІЯ

1. Орфоепія – це розділ науки про мову, що вивчає:

- а) співвідношення літер і фонем певної мови;
- б) співвідношення літер і звуків певної мови;
- в) норми літературної вимови;
- г) систему правил, які забезпечують єдність передачі усного мовлення у писемній формі.

2. Предметом орфоєпії є:

- а) правильна вимова звуків, звукосполучень, окремих слів та їх граматичних форм;
- б) співвідношення букв і фонем певної мови;
- в) звукова будова мови;
- г) сегментні фонетичні одиниці.

3. Приголосні звуки в українській мові найчіткіше вимовляються:

- а) перед наступним приголосним;
- б) між голосними; на початку слова перед голосним;
- в) у кінці слова після приголосного;
- г) на початку слова перед приголосним.

4. У сучасній українській літературній мові є такі норми вимови приголосних:

- а) дзвінкі приголосні у кінці слова вимовляються глухо;
- б) шиплячий приголосний [ч] вимовляється м'яко;
- в) у словах *кігті, нігті, вогко, легко, дьогтю* і похідних від них дзвінкий [г] перед наступними глухими зберігає свою дзвінкість;
- г) глухі приголосні перед сонорними не переходять у дзвінкі.

5. У сучасній українській літературній мові є такі норми вимови приголосних:

- а) африкати [дʒ] [дʒ] вимовляються як один звук;
- б) дзвінкі приголосні перед глухими в середині слова втрачають свою дзвінкість;
- в) подовжені шиплячі у корені слова є м'якими;
- г) приголосні [в], [й] на початку слова перед голосним, у середині та в кінці слова після голосного переходять у нескладові [ў], [ї].

6. У сучасній українській літературній мові існують такі норми вимови голосних звуків:

а) ненаголошений звук [o] перед складом з наголошеними [y], [i] вимовляється як [y];

б) перед складом з наголошеним [i], [и], [o], [y] ненаголошений [и] вимовляється як [e^и];

в) ненаголошений звук [и] вимовляється виразно в ненаголошеному кінцевому відкритому складі;

г) перед складом з наголошеними [i], [и], [y] ненаголошений голосний [e] вимовляється як [e^и].

7. У сучасній українській літературній мові існують такі норми вимови голосних звуків:

а) ненаголошені [e], [и] вимовляються чітко;

б) ненаголошені [a], [y], [i] зберігають чіткість;

в) ненаголошений голосний [e] вимовляється з наближенням до [i], але ступінь цього наближення різний;

г) голосні звуки [a], [y], [i] в ненаголошеній позиції внаслідок ослаблення напруженості вимовляються менш виразно і зазнають певних змін.

8. У ненаголошеній позиції чітко звучать такі ненаголошені голосні:

а) [a], [y], [i];

б) [и], [a], [e];

в) [a], [e], [o];

г) [a], [y], [o].

9. У яких позиціях глухі приголосні відповідно до орфоепічних норм сучасної української літературної мови одзвінчуються:

а) перед наступними дзвінками;

б) перед наступними сонорними;

в) в абсолютному кінці слова;

г) перед наступними голосними звуками.

10. *Жц* у словах на зразок *стежці*, *книжці*, *діжці* згідно з орфоепічними нормами сучасної української літературної мови вимовляється як:

- а) [жц'];
- б) [с'ц'];
- в) [з'ц'];
- г) [шц'].

11. *Ци* у словах на зразок *ручці, онучці, наймиці* згідно з орфоепічними нормами сучасної української літературної мови вимовляється як:

- а) [чц'];
- б) [ц':];
- в) [ч'ц'];
- г) [ц'].

12. *Тц* у словах на зразок *квітці, кімнатці, тітці* згідно з орфоепічними нормами сучасної української літературної мови вимовляється як:

- а) [цц'];
- б) [тц'];
- в) [т'ц'];
- г) [ц':].

13. *Дц* у словах на зразок *кладці, довідці, колядці* згідно з орфоепічними нормами сучасної української літературної мови вимовляється як:

- а) [д'з'ц'];
- б) [ц':];
- в) [т'ц'];
- г) [тц'].

14. *Жс* у словах на зразок *звжся, обмежся, розвжся* згідно з орфоепічними нормами сучасної української літературної мови вимовляється як:

- а) [жс'];
- б) [з'с'];
- в) [зс'];
- г) [с':].

15. *Дьс* у словах на зразок *всьдьяся, погодьяся, порадьяся* згідно з орфоепічними нормами сучасної української літературної мови вимовляється як:

- а) [дʲз'с'];
- б) [ц':];
- в) [ц'с'];
- г) [т'с'].

16. *Чс* у словах на зразок *вибачся, виплачся, не мучся* згідно з орфоепічними нормами сучасної української літературної мови вимовляється як:

- а) [ч'с'];
- б) [ц':];
- в) [чс'];
- г) [ц'с'].

Навчальне видання

Семенюк Оксана Антонівна

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА

Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія.

Орфоепія. Графіка. Орфографія

Збірник тестових завдань

В авторській редакції

Підписано до друку 25.12.17. Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Друк цифровий.

Гарнітура „Таймс”. Умовн. друк. арк. 3,41.

Наклад 200 прим. Зам. 25.

Віддруковано: підприємець Голіней О.М.

Адреса: м. Івано-Франківськ,

вул. Галицька, 128,

тел. (0342) 58 04 32